

HÚSZ ÉVE

„Az egyetem ezentúl... József Attila nevét viselje!”

Az egyetemi ifjúság 1945 májusában a Verbóczy- és Ürményi-szobrot eltávolította az egyetemi árkádok alól. Az „eset” sokakat felháborított, a „szoborromboló” azonban minderre nem sokat adott, nyilvánosan is megmagyarázták indítékait: „megnyugtatták” a rosszalókat, hogy nem esztétikai kifogásokról volt szó, hanem az alkotókkal szemben... („Oh, ti szoborrombolók!”). Utunk 1945. május 16.)

Egyetemisták. Szegeden, 1945 tavaszán. Új eszmék bátor szószólói, szoborrombolók? Az ifjúság más rétegei, elsősorban a munkásfiatalok mögött a háttérbe húzódnak? Kik is voltak a felszabadulás esztendejének egyetemistái? Milyen volt társadalmi-politikai arculatuk? Dokumentumaink ellentmondóak, mint ahogyan ellentmondásos volt az a húsz évvel ezelőtti, tanulmányait még a régi egyetemen kezdő, de már az újjászülető ország lázas heteit-hónapjait élő egyetemi ifjúság is. Közöttük bizonyára voltak olyanok is, akik már osztályhelyzetük folytán sem lelkesedtek a változó világért.

Fejtegetések helyett lássuk inkább a tényadatokat! Az egyetemi élet 1944. novemberi újrakezdéséről már a korábban megjelent közlemények beszámoltak, a városi ifjúsági mozgalmáról szintén szó esett, az egyetemi és a középiskolai diákság első felszabadulás utáni szervezeteiről, az Antifasiszta Diákszövetségről is történt már említés. Az a pár 1944. november végi—decemberi sajtóközlemény egyébként sem sokat mond róluk. E szervezet néhány héti működött, tagjai összejöveteleket, ankétokat tartottak, amelyeken Erdői Ferenc, Bálint Sándor és Péter György szerepelt előadóként. A MADISZ 1945. január végi megalakulásával különállásuk megszűnt. Erről ad hírt a Szabad Ifjúság is: „A DISZ egyetemi tagozata a DISZ vezetőségével folytatott tanácskozások után február 14-én megtartotta alakuló gyűlését. A gyűlésen az egyetemi ifjúság egyhangúan hitet tett a demokratikus Magyarországgal szemben”. (1945. február 18.)

A dolog azért nem volt ilyen egyszerű. A munkás- és parasztfiatalokkal való egység jelentőségét még azok sem mind érhették, akik egyébként a „népi” kérdések szószólóinak vallották magukat. „Az egyetemen nagy tömeges karba tett kézzel idegenkedve nézik erőfeszítéseinket, s hátsó gondolatok után kutatnak... Nem elég a népi kérdéseket tanulmányozni, hanem a nép minden fiának találkoznia kell a reformok barrikádján” — írta az Utunk cikkírója. (1945. február 25.) Lényegében ugyanígy szólt Sik Sándor professzor is „Sürgető feladatok” c. cikkében: „Ébredjen fel a magyar ifjúság, ... a diák illeszkedjen be a társadalmi közösségbe!” (1945. április 4.) A diákság, köztük az egyetemisták körül kialakult vitának még egy hozzászóló-át idézzük, aki igen szemléletesen mutatja be az egyetemi helyzetet: „Hatalmas

programtervezet kivántak lefektetni, alcsoportokat alakítani speciális tárgykörökkel, szemináriumokat indítani a nem egyetemisták részére, s autonómiát biztosítottak a MADISZ-on belül, hogy saját ügyeiket maguk intézhessék. Igen, mindezt végezték, vagy inkább beszéltek meg heves viharok közepette két hónappal ezelőtt. S azóta elsárgulva lógnak a programtervezetek a kivívott hirdetőtáblán, alcsoportok sem verődtek össze, mert a megbeszéléseknek nem akadt tárgyak, a szemináriumokat és előadásokat nem az egyetemisták tartották meg de még csak nem is szóltak hozzá az egyetemisták a megtárgyalt problémákhoz. Saját ügyeiket sem az egységes tagozat képviselte az egyetem fóruma előtt, hanem egy-két érdekelt hallgató járt elintézésük érdekében.” (1945. április 18.)

Lehet, hogy túl sötétben látta a helyzetet az idézett sorok írója, vagy az az „egy-két” hallgató nem éppen egy-kettő volt, nem tudni. Tény viszont, hogy nem sokkal később, valószínűleg éppen a viták hatására megváltozott a helyzet. „Új szelek nyögnek az ós magyar fákat, Várjuk már, várjuk az új magyar csodákat!” — választották határozatukhoz méltó mottónak az Ady-sorokat az egyetemi fiatalok. Ime a MADISZ egyetemi tagozata által elfogadott „Kiadvány” teljes szövegében:

„A szegedi egyetem ifjúsága megértve a demokratikus idők szellemét, követeli:

1. Az egyetem nevének megváltoztatását. Az egyetem ezentúl az elmúlt rendszerben egyetemünkről igazságtalanul kibrudalt nagy magyar költő, József Attila nevét viselje.
2. Az egyetemhez tartozó szobrok közül a népellenesek és reakciók szobrainak azonnali eltávolítását. A jobbagyelmű Werbóczy és a Rátio Educationis-t a magyar népre kényszerítő Ürményi szobra el kell tűnjön a magyar nép szemé elől!
3. A reakciók elemek eltávolítását az egyetemről. Azonnal meg kell kezdeni az igazoló eljárásokat, és az igazoló bizottságokban helyet kell adni az ifjúság képviselőinek!

4. Az egyetemi ifjúság érdekképviseletének részvételét az egyetem gazdasági, szellemi és adminisztratív életének irányításában. Az Egyetemi Tanácsba küldjön az ifjúság karonként két képviselőt!

5. Az elnyomott szegényparasztok és munkások fiatalok továbbtanulását megakadályozó tandíj és vizsgarendszer eltörlését. Az új magyar vezető értelmiségnek a parasztságból és munkásságból kell kikerülni!

6. Az egyetemi életet gúzbakító és időrabló bürokrácia megszüntetését. Kérvények helyett személyes elintéztést, aktahalmazás helyett azonnali intézkedést!

7. A kossuthi Duna-konföderáció megvalósításához vezető kulturális kapcsolatok kimélyítésére kelet-európai és délszláv tanszék felállítását. Az orosz és szerb nyelvnek, irodalomnak és népkultúrának az ismerete hozzá közelebb az egymásra utalt népek!

8. A magyarságtudományi tanszék megszervezését. Társadalomtan, néplélektan, néprajz, ismerete nélkül a magyar nép életében ne lehessen vezető szerepet kapni!”

Az ellenkező véglet? Szalmaláng-lelkésedés? Nem, nem hisszük, hogy az Utunk 1945. május 9-i számában közzétett kiáltvány megszervezői: az öt demokratikus párt, köztük a Magyar Kommunista Párt, valamint a MADISZ képviselői ne vették volna komolyan követeléseiket. Mint látható, e követelések között akadtak avantgardista ihletésűek is, de legfontosabbjaikat maga az átalakuló társadalmi élet vetette felszínre. Egyiken-másikon az ekkor újólag szárnyrakapott „népi” ideológia hatása is érződik.

Nincs terünk arra, hogy társadalmi-történelmi háttérüket még oly röviden is vázoljuk. Közzétételükkel egyetlen célunk volt csupán: egyetemeink történetének egy lényeges felszabadulás utáni dokumentumát kívántuk a feledés homályából kiemelni.

Végezetül megjegyezzük, hogy az 5. és 7. pontokban a kiemelések fölünk erednek.

Ruszoly József

Gyorsfényképek

Színhely: Jancsó Kollégium

Bábeli kőszöveg

Károly: L, te vidd a matracokat a raktárba, J, te segíts neki, K, te menj az írószobáiba, hozz krepp papírt, lehetőleg kéket. O, te fogod díszíteni a termet, B, tedd rendbe a székeket, G, szerezz gombostűket...

En: Mi az, és te? Nem csinálisz semmit?

Károly: Dehogynem.

En: Ugyan mit?

Károly: Oh, te ezt nem érted, ez a kollektív vezetés.

Zuhanyozási utasítás

(azok részére, akik reggel vagy este felrisszülés céljából hideg vízben szeretnek zuhanyozni.)

Hol lehet zuhanyozni?

Csakis az alagsorban, ahol a zuhany van.

Hogyan lehet megközelíteni?

Egyszerűen: az ember széles léptekkel felmegy az első emeletre, majd a kanyargós falépcsőn a másodikra. Itt bemegy a mosdóba, s némi tétovázás után a WC-be, a WC-ből az ún. sötét lépcsőházba, a sötét lépcsőházból legyalogol két emeletet a földszintig, közben beveri a fejét a sötétben, s aztán már csak egy iramodás és máris a zuhanyozóban van.

Bonyolultan: a földszinti

ételmelegítőből átmegy a lépcsőházba nyíló kis szoba zárt ajtaján és lenn is van. Byzs

VÉGRE MEGTALÁLTUK!

Diákklub a Jogi Karon

Egyszer volt, hol nem volt... és most újra van. A József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának KISZ-Szervezete február első napjaiban nagy elhatározásra ébredt. Az ifjúságnak klubra van szüksége. Nem volt ez a megállapítás új és az elhatározás sem először történt, annál több lelkesedéssel kezdett azonban a kari vezetőség kulturális bizottsága a kivitelezés nehéz munkájához. Már az első órákban kiderült, hogy igen sok feltétele van egy jól működő diákklub beindításának. A helyiség, a bútorok, a felszerelési tárgyak, a díszítés, a felügyelet mellett igen lényeges volt egy olyan program összeállítása, amely az ifjúság széles rétegeit foglalkoztatja és vonzza a klubba.

Az első két hét programjának megvalósítása indított most bennünket arra, hogy elgondolásainkat Szeged egyetemi, főiskolai ifjúságával megismertessük.

Helyiséget nem könnyű találni, azonban a megfelelő program, a jól megválasztott

célkitűzések és a szervezés komolysága, valamint az állam- és pártvezetők felelősségérzete és jóindulata ifjúságunk iránt, mindig tud valami megoldást találni egy-egy kevésbé használt tanterem, szeminárium szobába, vagy más alkalmas helyiség részleges használatára. Klubunkat 17—1/2-10-ig tartjuk nyitva, havonta egy alkalommal pedig — megismerve a szükségesség felügyeletét — lehetőség van 11-ig, 12-ig történő nyitvatartásra is.

A bútorok és felszerelési tárgyak az intézmény raktárából kevés utána járással megszerezhetők, de vállalni kell a felelősséget azok őrzésére és karbantartására. Számunkra a Rektori Hivatal gazdasági vezetősége maximális segítséget nyújtott, ebben a kérdésben.

A felszerelési tárgyakat maga a tagnak is ki tudja egészíteni, az otthon elfekvő, használaton kívül álló kávéfőző, kártya, sakk, társasjáték közéleti történő rendelkezésre bocsátásával.

A program kialakításánál figyelemmel voltunk az ifjúságot érdeklő kulturális

ágazatokra: így a zene, az irodalom, a képzőművészet, az ismeretterjesztés és általában a kollektív szórakozások területén igyekszünk lehetőséget biztosítani az önképzés és a kulturált összejövetelek megvalósításában.

Programunkban szerepel egy a hivatástudat ápolásával kapcsolatos sokakat érdeklő megbeszélés, melyen a Megyei Bírószék egyik büntetőbírája legnevezetesebb jogeseteiről és a bírói hivatásról beszél. Programunkban szerepel egy a hivatástudat ápolásával kapcsolatos sokakat érdeklő megbeszélés, melyen a Megyei Bírószék egyik büntetőbírája legnevezetesebb jogeseteiről és a bírói hivatásról beszél.

A klub jelenlegi látogatottsága még nem teljesen kielégítő, kialakult azonban már is egy viszonylag állandónak mondható klubtagság, akik szabad idejüket szívesen töltik a klubban és maguk is aktívan bekapcsolódnak a klub programjának

megvalósításába. A megjelenési rekordot február 28-án érték el, amikor a látogatók száma elérte a 60 főt.

A klub vezetősége lázas izgalommal dolgozik a helyiség díszítésén, a fűveskertből virágokat, társadalmi aktívák bevonásával díszítésközvetek szerzett és felhívással fordult a kar minden hallgatójához a klub díszítése, felszerelésének bővítése és programjának megvalósítása érdekében.

A klub tanácsa ezúton hívja meg azokat a KISZ-vezetőket, aktívákat, akik az ifjúság kulturális igényeinek kielégítésével kapcsolatban gondokkal küzdenek, tapasztalatcsere és módszerátadás céljából, a klubtanács ülésére (szombaton 10—11-ig) 47. sz. szobában, valamint azokra a rendezvényekre, amelyek iránt ők is érdeklődnek.

A klub részletes programja a Jogi Kar épületében az I. emeleten elhelyezett hirdetőtáblán található.

Reméljük, hogy kezdeményezésünk hozzájárul a szabad idő hasznos megszervezésének kivitelezéséhez és a társ KISZ-szervezetek is megtalálják a módját hallgatóink kulturált szórakozásának folyamatos megszervezésének.

Boldizsár Mária

Főiskolánk testvérintézményeinek életéből

A Potsdami Pedagógiai Főiskola kémikus hallgatói gyakorlaton vesznek részt. A laboratóriumi gyakorlat nélkülözhetetlen a jövő kémia tanárai számára is.

Lelkes társadalmi munka. Résztvevői az Uzsgorodi Állami Egyetem hallgatói.

Magyar népi táncok — szovjet egyetemisták színpadán. Bemutatja őket az uzsgorodiak magyar népi táncsoportja.